

A szegények egyháza

XVI. Benedek pápa lemondása és az új pápa megválasztása hetekre izgalomban tartotta a médiumokat. Ez aztán tovább fokozódott Ferenc pápa első nyilvános szereplései nyomán. Hiszen, mint ő mondta, „a világ végéről” hívták el Róma püspökévé. A földrajzi távolság azonban csak jelzi azt, hogy valóban egy másik világ, más kultúra és más szemlélet jelent meg az egyetemes egyház élén. Annak a kontinensnek a hangja, amelyen egymást követték a katonai diktatúrák, s ahol kiáltó az ellentét a dúsgazdagok és a nincstelének között. A közvélemény elsősorban a különlegességekre figyelt. Hamarosan nyilvánvalóvá lett azonban, hogy az új pápa erős szimbolikus gesztusait nem feltűnésvágy vagy különködés vezérli, hanem belső meggyőződésből fakadnak. Ugyanazt folytatja, amit Buenos Aires érsekeként tett: nem különült el az emberektől valami szent méltóság magasában, hanem az egyszerű emberek között érezte jól magát. Gondja volt a szegényekre, az elnyomottakra, a társadalom peremére szorultakra, s erre bízta papjait és világi munkatársait is.

Az „opció a szegényekért” gondolata már a II. Vatikáni zsinaton megjelent: az egyház fordítson nagyobb figyelmet a szegényekre, emelje fel szavát a társadalmi igazságtalanságok ellen, álljon az elnyomottak és kismimizettek oldalára. A háttérben főleg Helder Camara küzdött azért, hogy a harmadik világ nyomorúságára ráirányítsa a figyelmet. A zsinat nyilvánossága előtt azonban Lercaro bíboros, a zsinat egyik vezéralakja szállt síkra a szegények egyházáért. Nézeteit aztán — VI. Pál pápa kérésére — írásban is összefoglalta. Megállapításai meghökkentően aktuálisak ma is.

„A szegények és a szegénység problémája a világban (...) hatalmas, világméretű probléma, amely egyre súlyosbodik és egyre nagyobb szakadékokat nyit ember és ember, osztály és osztály, nép és nép között.” „A jóléti társadalom a maga résztvevőit olyan könnyű életkörülmények közé helyezi, amelyek nemcsak hogy meg nem érdemeltek, de természetellenesek is, továbbá a rendszeres önigazololás olyan ideológiai légkörével veszi őket körül, amely észrevétlenül, de szinte kikerülhetetlenül megbetegíti az embert, biológiai és lelki hanyatlását idézi elő.” „A jóléti társadalom életszínvonalát még részben sem lehet azonosítani minden további nélkül az emberi haladással. Ez az életszínvonal ugyanis lényegénél fogva egyoldalú, privilegizáló és dehumanizáló hatású, ezért ténylegesen úgy állítható, mint a kereszténység legteljesebb és megfordíthatatlan ellentéte. Nem véletlen, hanem éppen hogy szükségszerű, hogy olyasmit hoz létre, ami rosszabb a pogányságnál.”

Ferenc pápa most a szegények egyházát állítja szembe a jóléti társadalommal. Kíváncsi bizalommal várjuk, hogy ezt a régi-új szemléletet milyen tényleges reformok követik az egyházban.